

VITICA PAVLEKOVIĆ, dipl. iur.
ZAMJENIK OPĆINSKOG DRŽAVNOG
ODVJETNIKA U SESVETAMA

K A Z N E N A   P R I J A V A

1.   UVOD

2.   KAZNENI ZAKON:

- članak 260.KZ - mučenje životinje
- članak 205. novog KZ - ubijanje ili mučenje životinja

3. KAZNENA PRIJAVA:

- dužnost prijavljivanja članak 204. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku
- za koja kaznena djela
- kada i kome
- koje dokaze prikupiti
- kada zvati policiju i /ili veterinarskog inspektora
- kako izgleda kaznena prijava

4. ZLOSTAVLJANJE ŽIVOTINJA, ZANEMARIVANJE I NAPUŠTANJE ŽIVOTINJA

5. ZAKLJUČAK

1. UVOD

Zaštita životinja u Hrvatskoj prihvaćena je tek krajem 20. stoljeća. U nedostatku ekološkog i etičkog odgoja u području očuvanja prirode i zaštite životinja, u nedostatku svijesti ljudi da životinje nisu stvorene da nam služe, u zabludi građana da životinje nemaju osjećaje, da nisu sposobne osjećati bol, strah, samoću pa ni glad i žeđ, da njihov život ima smisla samo ako ga mi iskoristimo i podvrgnemo svojim potrebama, konkretna prava zaštite životinja od mučenja nije postojala u hrvatskom zakonodavstvu sve do donošenja kaznenog zakona 1998., no tim zakonom pravna teorija i zakonodavstvo nisu došli do shvaćanja i zaključka – da životinje nisu stvari. Po pravnom shvaćanju životinje su stvari i imovina njihovih vlasnika, pa se po potrebi mogu oduzeti kao predmeti kad se oduzimanje predmeta čini prijeko potrebnim a predmet je bio namijenjen ili uporabljen za počinjenje kaznenog djela (čl. 80. KZ-a). Članak 260. današnjeg Kaznenog zakona sankcionira samo najgrublje načine maltretiranja životinja, no ne propisuje inkriminaciju usmrćivanja životinje iz zle namjere, a da joj se prethodno ne nanose boli i patnje, no Prijedlogom novog Kaznenog zakona koji će stupiti na snagu ulaskom u Europsku uniju to se mijenja.

2. KAZNENI ZAKON

Kazneno djelo iz članka 260. Kaznenog zakona uvršteno je u glavu kaznenih djela protiv okoliša iako se tu ne uklapa, ovdje se radi o ekološkim kaznenim djelima kojima se prouzročuje opća opasnost za život ljudi, opstanak životinjskog i biljnog svijeta.

Članak 260. kaznenog zakona – mučenje životinje- usmjereno je isključivo na zaštitu njih samih, njihovog integriteta od napada i štetnih djelovanja ljudi. Ova odredba nije jedina koja zaštićuje životinje i inkriminira neželjena ponašanja ljudi prema životinjama. Kazneni zakon propisuje i druga kaznena djela kojima se direktno ili indirektno zaštićuju životinje i njihova prava, a to su članak 256. – proizvodnja štetnih sredstava za liječenje životinja, članak 257.- nesavjesno pružanje veterinarske pomoći, članak 258. – protuzakoniti lov i članak 259. – protuzakoniti ribolov.

Odredba članka 260. Kaznenog zakona glasi:

Mučenje životinje

- 1) Tko životinju teško zlostavlja ili izlaže nepotrebnim mukama ili joj nanosi nepotrebne boli ili je radi svog izživljavanja izlaže patnjama, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci,
- 2) Tko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počini radi dobivanja oklade ili drugog pribavljanja imovinske koristi, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine,
- 3) Tko iz nehaja uskratkom hrane ili vode ili na drugi način izloži životinju za vrijeme njezinog prijevoza tegobnom stanju kroz dulje vrijeme, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri mjeseca.

Članak 80. Kaznenog zakona - oduzimanje predmeta- propisuje mogućnost oduzimanja životinje kao predmeta namijenjenog ili uporabljenog za počinjenje kaznenog djela .

Bitni elementi kaznenog djela su dakle, kao objekt radnje je **životinja**, svaka životinja, bilo da je u vlasništvu čovjeka bilo da nije ničija, bez obzira da li je korisna ili štetna za čovjeka, bez obzira gdje se nalazila.

Daljnji bitni element kaznenog djela je **zlostavljanje**, prema pravnom shvaćanju to je svako hotimično izazivanje intenzivnijih tjelesnih ili duševnih boli, može biti fizičko ili psihičko, za postojanje zlostavljanja ne traži se nanošenje tjelesne ozljede ili narušenje zdravlja. Pretpostavljaju se tjelesne ili psihičke patnje, izazivanje straha.

Daljnji element kaznenog djela je **iživljavanje**- ovdje je karakteristična počiniteljeva namjera kao pokretačka sila za takvo nasilje- „radi iživljavanja“. Počinitelj postupa tako radi potvrđivanja svog identiteta, nepoštovanja u društvu, srdžbe ili osobnog bijesa prema nečemu ili nekome, liječenja kompleksa i traženja kompenzacije za to u napadu na slabe.

Također zakonski izrazi „**nanosi**“ i „**izlaže**“ upućuju na određeno trajanje takvih postupaka.

Ratio inkriminacije je uspostavljanje etičkog odnosa zaštite životinja, kriminaliziranje čovjekovih postupaka – radnji i propuštanja putem koji se negiraju opća prava svih vrsta i jedinki, kažnjava se nanošenje boli, patnji i štete životinjama. Ovo kazneno djelo mučenja može počinuti svatko, neovisno o vlasništvu ili posjedu nad životinjom.

No treba reći da Kazneni zakon u članku 262. sankcionira teška kaznena djela protiv okoliša i to samo „ekoloških“ kaznenih djela, kada zbog njih nastupi teška tjelesna ozljeda ili teško narušenje zdravlja osoba ili smrt osoba ili ekološka nesreća, pa je očito da je propušteno u ovaj članak uvrstiti posljedicu ugroze života, zdravlja i tijela životinja, iako je članak 260. uvršten u istu glavu Kaznenog zakona- kaznena djela protiv okoliša.

Novim Kaznenim zakonom za kojeg je predviđeno stupanje na snagu 1. srpnja 2013. članak 260. mijenja se, pa se tako uvodi kazneno djelo – Ubijanje ili mučenje životinja, članak 205. novog Kaznenog zakona.

Odredba članka 205. novog Kaznenog zakona glasi:

Ubijanje ili mučenje životinja

- 1) Tko usmrti životinju bez opravdanog razloga ili je teško zlostavlja, nanosi joj nepotrebne boli ili je izlaže patnjama, kaznit će se zatvorom do jedne godine,
- 2) Tko kazneno djelo iz stavka 1. počini iz koristoljublja, kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine,
- 3) Životinja će se oduzeti.

KAZNENA PRIJAVA

U odredbi članka 204. stavku 4. Zakona o kaznenom postupku propisano je da su građani dužni prijaviti kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti. Iz ovoga proizlazi da su građani dužni prijaviti i da je počinjeno kazneno djelo mučenja životinja ukoliko o istom imaju saznanja, obzirom da je ovo kazneno djelo uz ostala kaznena djela protiv okoliša kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti. No neprijavljivanje ovog kaznenog djela ne povlači zakonsku posljedicu protiv neprijavljiivača, obzirom da ta odredba ima samo deklarativno značenje, zbog zapriječenosti kazne (neprijavljivanje počinjenog kaznenog djela sankcionira počinitelja koji ne prijavi kazneno djelo za koje se može izreći kazna dugotrajnog zatvora, a za saznanje o pripremanju djela ili pomoć nakon počinjenog djela , samo za djela preko pet godina zatvora), no svakako ovu odredbu treba isticati radi utjecaja na svijest građana kako bi se ispunila opća svrha kaznenopravnih sankcija a to je da svi građani poštuju pravni sustav da nitko ne čini kazneno djelo, kao i svrha kažnjavanja a to je da se utječe na svijest građana o pogibeljnosti kaznenih djela i pravednosti kažnjavanja njihovih počinitelja, a zbog čega je ta odredba i propisana zakonom o kaznenom postupku, a svakako radi razvijanja svijesti građana da životinjama treba pružiti pravnu zaštitu kao i razvoja odgovornosti pojedinca.

Kaznena prijava za kaznena djela podnosi se nadležnom državnom odvjetniku pismeno, usmeno ili drugim sredstvom.(ako se prima telefonom osigurat će se tehničko snimanje, a prijavitelj će se upozoriti da se poziv snima, ako se prijava zaprima telekomunikacijskim sredstvom-telefaks, e-mail, napraviti će se ispis i osigurat će se čuvanje elektronskog zapisa).

Kaznena prijava može se podnijeti i policiji koja kriminalističkim istraživanjem provodi izvide kaznenih djela sukladno Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima i Zakonu o kaznenom postupku, a policija je dužna zaprimiti prijavu o kaznenom djelu za koje se progoni po službenoj dužnosti, nakon čega o svemu izvješćuje državno odvjetništvo.

U prethodnom postupku državni odvjetnik nakon saznanja o počinjenju kaznenog djela ili primitka kaznene prijave, poduzima radnje, nalaže i nadzire njihovo provođenje.

Kaznena prijava je, u pravilu, pisano argumentirano priopćenje ili saznanje o kaznenom djelu i počinitelju. Razina spoznaje o kaznenom djelu kod kaznene prijave je – osnova sumnje, a to je najniži spoznajni stupanj o kaznenom djelu, to je sumnja koja se mora temeljiti na indicijima u kriminalističkom smislu koji tvore vjerojatnost o kaznenom djelu.To je sumnja koja je na polazišnoj osnovi argumentirana tragovima kaznenog djela, kao npr. dokumenti, predmeti, izjave osoba, pa ako toga nema to će utjecati na ocjenu same vjerodostojnosti kao i na daljnje postupanje.

Kaznena prijava protiv poznatog počinitelja kaznenog djela je kaznena prijava protiv individualno određene osobe, a sve ostale kaznene prijave koje sadrže činjenični supstrat i koje su argumentirane na razini osnova sumnje u počinjeno djelo, su kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja.

Po zaprimanju kaznene prijave državni odvjetnik može:

- zatražiti od policije poduzimanje izvida kaznenog djela, a izvidima se otkrivaju i prikupljaju podaci o vjerojatnom kaznenom djelu i počinitelju te se izvidi provode: da se počinitelj pronađe, da se otkriju i osiguraju tragovi kaznenog djela i dokazi, da se prikupe sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog postupka, izvidi se provode kad na temelju zaprimljene kaznene prijave državni odvjetnik ne može ocijeniti jesu li navodi iz prijave vjerodostojni, ako podaci iz prijave ne daju dovoljno osnova da može odlučiti hoće li poduzeti dokazne radnje, ili je do državnog odvjetnika samo dopro glas da je počinjeno kazneno djelo,
- sam poduzeti izvide kaznenog djela,
- zahtijevati poduzimanje mjera i radnji ili dostavljanje podataka od državnih tijela i pravnih osoba, zahtijevati kontrolu poslovanja, privremeno oduzimanje predmeta, dostavu podataka koji mogu poslužiti kao dokaz i drugo, ako isti ne postupe po zahtjevu državnog odvjetnika mogu biti kažnjeni,
- naložiti istražitelju poduzimanje dokaznih radnji ili ih sam poduzeti (pretraga, oduzimanje predmeta, ispitivanje okrivljenika, svjedoka, prepoznavanje, očevid, vještačenja), razlika od izvida je što se izvidi provode radi otkrivanja i nemaju dokaznu snagu a dokazne radnje poduzimaju se radi utvrđivanja činjenica i imaju dokaznu snagu,
- državni odvjetnik ili po njegovom nalogu istražitelj može poduzeti dokazne radnje za koje postoji opasnost od odgode, a policija može privremeno oduzeti predmete kad provodi izvide kaznenog djela (čl. 261.ZKP)
- ispitati osumnjičenika i podnijeti optužnicu,
- odbaciti kaznenu prijavu.

Kako bi kaznena prijava bila dobra osnova za daljnje postupanje državnog odvjetništva sadržajno bi trebala dati odgovor na slijedeća pitanja:

1. ŠTO- opisati radnju, način djelovanja, postupanje počinitelja, kako bi se utvrdilo da li djelo sadrži obilježja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, možda se radi o prekršaju,
2. TKO- je počinitelj
3. GDJE- je mjesto počinjenja kaznenog djela,
4. KADA- vrijeme počinjenja kaznenog djela, kad je počinitelj radio ili bio dužan raditi,
5. KAKO- način počinjenja, činjenje ili nečinjenje,
6. ZAŠTO- motiv, imovinska korist ili osobni probici,
7. S KIME- sudionici, supočinitelji, poticatelji, pomagači
8. KOGA ILI ŠTO- žrtva počinjenog kaznenog djela.

Uz navedeno trebalo bi priložiti i podatke o dokazima ili barem osnovne podatke kako dokaze pribaviti, priložiti skice, slike dokumente, svjedoke i slično, što može biti indicij kao osnova sumnje da je počinjeno kazneno djelo, da bi se mogli provesti izvidi i dokazne radnje kako bi se utvrdile relevantne činjenice.

PRIMJER KAZNENE PRIJAVE GRAĐANA KADA JE VEĆ POČINJENO
ZLOSTAVLJANJE ŽIVOTINJE:

Podaci podnositelja
XXXXXX

OPĆINSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO
U ZAGREBU

K A Z N E N A   P R I J A V A

Protiv:

ime i prezime, OIB, sina....., rođenoga....., s prebivalištem u .....
(podaci kojima raspolažemo)

da je:

u razdoblju od ... do .... 2011. u Zagrebu, na dvorištu vikend kuće na adresi....., u kojoj nitko stalno ne boravi, psa križanca crne boje drži neprekidno vezanog na lancu dužine samo 2 metra za pseću kućicu, na neprimjerenj podlozi od slomljene cigle po kojima je pas prisiljen hodati kad se nalazi van pseće kućice, pas je izgledom pothranjen, a osumnjičeni dolazi samo jednom tjedno kada mu donosi hranu, a kada pas zacvili udara ga drvenim kolcem po tijelu, zbog čega pas u strahu bježi u kućicu, čime psu izaziva fizičke i psihičke patnje,

pa da je time životinju teško zlostavio i izložio nepotrebnim mukama i počinio kazneno djelo mučenja životinja iz članka 260. stavka 1. Kaznenog zakona.

U prilog svojih tvrdnji prilažem fotografije psa križanca crne boje snimljenih .....2011. kao i druge fotografije mjesta, a na sve navedene okolnosti mogu se ispitati susjedi i osobe.....

Predlažem da Općinsko državno odvjetništvo pokrene kazneni postupak protiv posjednika psa .....

XXXXXX

Potpis

4. ZLOSTAVLJANJE ŽIVOTINJA, ZANEMARIVANJE I NAPUŠTANJE ŽIVOTINJA

Zlostavljanje životinja svakodnevna je pojava, zlostavljači životinja opasnost su i sramota za zajednicu. Osim predviđenih i u sudskoj praksi izrečenih blagih kazni, smatram da bi prema zlostavljaču životinja nakon prve osude za prekršaj ili kazneno djelo trebalo oduzeti životinju, primijeniti mjeru zabrane posjedovanja i držanja životinja te uvesti obvezu resocijalizacije kroz humanitarni ili društveno korisni rad, kojim bi se na takvu osobu utjecalo i educiralo ga da promijeni stav prema ponašanju prema životinjama.

Izricanje blagih kazni pogotovo novčanih, daje pogrešan primjer da se ne radi o mučenju živog bića, nego oštećenju stvari. Životinje nisu stvari iako je zajednica i pojedinac to tako prihvatio i želi u to i dalje vjerovati. Treba reći da je granica između zlostavljanja životinja i ljudi vrlo tanka, takvim ponašanjem počinitelj izražava svoje najniže porive i sklonosti, svoju ljutnju i frustraciju, mučeći nevine i slabije jer se tako osjeća superiorno. Svaki je život jednako vrijedan.

Ranije smo rekli što je zlostavljanje u pravnom tumačenju, dakle, svako hotimično izazivanje intenzivnijih tjelesnih ili duševnih boli, može biti fizičko i psihičko, ne traži se nastup tjelesne ozljede ili narušenja zdravlja, već je dovoljno izazivanje tjelesne ili psihičke patnje, izazivanje straha, nanošenje ili izlaganje takvom hotimičnom ponašanju. Prema Zakonu o zaštiti životinja svatko tko drži životinju dužan ju je registrirati, psa i mačku mikročipirati, životinji osigurati smještaj, veterinarsku i zdravstvenu pomoć, ne ju svjesno napustiti itd.. Svaka od ovih pobrojanih radnji ako se propusti dovodi do izazivanja tjelesne i psihičke patnje životinje, izaziva strah životinje koja je napuštena, koja nema zdravstvenu skrb, opasnost da će dospjeti u tegobno stanje i na koncu opasnost za njen život i zdravlje, pa bi navedeno trebalo ući u pojam zlostavljanja i predstavljati bitan element kaznenog djela iz članka 260. stavka 1. Kaznenog zakona- zlostavljanje i nanošenje nepotrebnih boli.

Svako zanemarivanje ili napuštanje životinje trebalo bi prijaviti veterinarskoj inspekciji, a počinjeno zlostavljanje ili sumnju na mučenje životinje nadležnom

državnom odvjetništvu ili policiji, no kad zanemarivanje ili napuštanje životinje predstavlja izlaganje životinje nepotrebnim mukama ili tjelesnim ili psihičkim patnjama, dakle zlostavljanju i kad za to postoje indiciji (vlasnik je odbacio životinju, sama je na ulici, neuhranjena, bolesna, u strahu) takvog posjednika prijaviti za kazneno djelo.

5. ZAKLJUČAK

Iako se s godinama djelovanjem Udruga, kampanjama u cilju zaštite životinja, procesuiranjem počinitelja prekršaja i kaznenih djela na štetu životinja, sve više prijavljuju i kažnjavaju zlostavljači životinja, njihov se broj povećava, vidljivo je da se kazneno-pravna zaštita osigurava tek sporadično i supsidijarno za najteže slučajeve mučenja životinja, dok je za ostale slučajeve predviđeno prekršajno kažnjavanje ili čak potpuni izostanak društvene reakcije iako je riječ o neprihvatljivom i štetnom ponašanju kako za životinje tako i za ljude. Bočje razumijevanje povezanosti između nasilja nad životinjama i nasilja među ljudima može dovesti do razvijanja učinkovitijih preventivnih strategija i tretmanskih intervencija protiv svih oblika nasilja.

Kako bi crna brojka ovakvih kaznenih djela na štetu životinja bila smanjena, njihovi počinitelji sankcionirani, potrebno je svim preventivnim i represivnim sredstvima uz suradnju Udruga, policije, veterinarskih inspektora i državnog odvjetništva djelovati na svijest građana o nedopustivosti svih oblika mučenja životinja.